

професійних і суміжних знань, вдосконалення набутих навичок, чіткого дотримання норм і вимог загальної і професійної культури.

Під професійною відповідальністю майбутніх офіцерів Національної поліції розуміємо системну професійну якість особистості, яка є результатом відображення відношення до поставлених обов'язків і яка пов'язана з чітко закріпленими нормами, що забезпечує ефективне виконання професійної діяльності. Професійна відповідальність формується у процесі фахової освіти як результат зовнішніх вимог до майбутнього офіцера органів Національної поліції.

Таким чином, професійна відповідальність є професійною важливою характеристикою фахівця будь-якої професії, яка пов'язана із взаємодією з іншими людьми, зокрема і офіцера поліції. Варто наголосити, що професійна відповідальність офіцерів органів національної поліції передбачає стягнення дисциплінарного характеру у разі неправомірного виконання професійних обов'язків. Відповідальність як складне й суперечливе індивідуальне і водночас суспільне явище відіграє важливу роль у забезпеченні життєдіяльності людини і суспільства.

Список бібліографічних посилань

1. Словник української мови : в 11 т. / АН УРСР, Ін-т мовознавства ; за ред. І. К. Білодіда. Київ : Наук. думка, 1970–1980. Т. 1. С. 84.
2. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України ; голов. ред. В. Г. Кремень. Київ : Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
3. Психологічна енциклопедія / авт.-упоряд. О. М. Степанов. Київ : Академвидав, 2006. 424 с.
4. Пономарьов О. С., Серeda Н. В., Чеботарьов М. К. Відповідальність як педагогічна категорія : підручник. Харків : НТУ «ХПІ», 2013. 360 с.

Отримано 12.03.2018

УДК 159.9:378

Олександр Юрійович ШЛОМІН,

аспірант кафедри соціології та психології

факультету № 6 (права та масових комунікацій)

Харківського національного університету внутрішніх справ;

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-3682-6387>

ЗМІСТ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ ПОЛІЦІЇ

Розглядається поняття професійної компетентності працівників поліції, означені основні структурні компоненти професійної компетентності: пізнавальна, особистісно-індивідуальна, управлінська, психолого-педагогічна.

Для характеристики професіоналізму фахівця в науковій літературі вживається поняття професійної компетентності. Модернізація

правоохоронної системи в Україні має за мету привести результати її діяльності до відповідності запитам громадян та суспільства, що зумовлює об'єктивну потребу у вдосконаленні професійної підготовки працівників поліції, набуття під час навчання комунікативних, психологічних, конфліктологічних та професійних компетенцій, вивчення яких є вельми актуальним завданням.

Вивченню особистості правоохоронців як компетентних фахівців, які відповідають сучасним вимогам професійної діяльності присвячені дослідження таких науковців як В. І. Барко, О. М. Борисюк, О. В. Землянська, О. І. Єлісєєв, Н. А. Кулик, В. С. Медведєв, Н. М. Теслик, В. О. Тюріна та ін. Поняття «професійна компетентність» увійшло в термінологію у кінці 60-х років минулого століття завдяки Д. МакКлеланду і вважалось складовою частиною професіоналізму. За думкою В. В. Ягупова, професійна компетентність фахівця є складним інтегральним інтелектуальним, професійним і особистісним утворенням, яке формується «у процесі професійної підготовки у ВНЗ, виявляється, розвивається і вдосконалюється у професійній діяльності, а ефективність її здійснення суттєво залежить від видів його теоретичної, практичної та психологічної підготовленості до неї, особистісних, професійних і індивідуально-психічних якостей, сприйняття цілей, цінностей, змісту та особливостей цієї діяльності» [1, с. 6]. Т.В. Бучинська розглядає професійну компетентність як комплекс характеристик особистості, що виявляється в конкретній сфері діяльності, до якого належать знання, вміння, навички, досвід індивіда з обов'язковим урахуванням особистісних, психо-фізіологічних та соціальних характеристик [2, с. 231]. На думку Г. О. Ковальчука, професійна компетентність фахівця містить певні складові, а саме: теоретичні знання, навички та їх практичне застосування, здатність до ефективної соціальної взаємодії і ефективного спілкування, здатність самостійно розв'язувати проблеми, здатність організувати свою роботу, особистісна компетентність, реальна самооцінка, відповідальність, культура праці, здатність до соціальної та професійної адаптації, саморозвиток, самонавчання тощо [3]. Проаналізувавши компонентний склад професійної компетентності фахівця в галузі правоохоронної діяльності та його освітньо-кваліфікаційної характеристики, О. М. Борисюк виділила чотири структурних компоненти професійної компетентності:

- *особистісно-індивідуальна компетентність* – сукупність компетенцій, що відображають професійно-спрямовані переконання, цінності, потреби, вольові риси особистості, мотиви професійної діяльності, уміння досягати поставленої мети при виконанні професійних завдань працівника ОВС;

- *пізнавальна компетентність* – сукупність інформаційних компетенцій, які відображають систему знань і вмінь самостійної навчально-пізнавальної діяльності; цілепокладання; створення, опанування і використання інновацій у професійній діяльності;

- *психолого-педагогічна компетентність* особистості передбачає опанування такими сферами теоретичної та практичної діяльності, які дозволяють ефективно вживати заходів щодо виховання підлеглих, формування та корегування соціальних та соціально-психологічних процесів у колективі відповідно до завдань підрозділів;

- *управлінська компетентність* як рівень опанування особою компетенціями управлінця й містить розвиненість умінь планування, формування цілей; організацію діяльності; впровадження прогресивних форм і методів професійної діяльності; здатність правильно оцінювати ситуацію приймати у зв'язку з цим необхідне рішення, яке дозволяє досягти значущого результату [4, с. 72].

Професійна компетентність працівника поліції визначаються колом завдань, які він має вирішувати у своїй професійній діяльності. Професійна компетентність особистості спирається на певні індивідуально-психологічні якості, які визначаються як професійно важливі для виконання різних видів професійної діяльності. Ключовими компонентами професійної компетенції працівників поліції можуть вважатися: пізнавальна, яка передбачає опанування людиною норм наукового пізнання навколишнього світу, себе, своєї діяльності; особистісно-індивідуальна, котра охоплює мотиваційні риси, особистісні якості та емоційно-вольові складові; управлінська, що дозволяє правильно оцінювати ситуацію й приймати оптимальне рішення за браком часу; психолого-педагогічна, яка включає уміння взаємодіяти з колегами, розвиненість здібностей до професійного спілкування з громадянами.

Список бібліографічних посилань

1. Ягупов В. В., Свистун В. І. Компетентнісний підхід до підготовки фахівців у системі вищої освіти. *Наукові записки. Педагогічні, психологічні науки та соціальна робота*. 2007. Т. 71. С. 3–8.
2. Бучинська Т. В. Сутність та складові професійної компетентності персоналу в умовах конкуренції. *Економічний аналіз*. 2014. Т. 15, № 2. С. 228–233.
3. Ковальчук Г. О. Активізація навчання в економічній освіті : навч. посіб. Вид. 2-ге, допов. Київ : КНЕУ, 2003. 298 с.
4. Борисюк О. М. Характеристика професійної компетентності офіцерів ОВС. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія психологічна*. 2014. № 1. С. 67–77.

Отримано 27.02.2018

